

Lídia Pujol La cantant recorre monestirs de Catalunya amb la gira 'Iter Luminis', un espectacle que busca actualitzar la idea de temple reivindicant una espiritualitat sense intermediaris

El miracle de la reciprocitat

ALBERT LLADÓ

Ens remuntem al 23 d'abril del 2010. Sant Llorenç de Morunys. Fa molt fred. Lídia Pujol està, amb la calefacció al màxim, dins del seu cotxe. Falten pocs minuts perquè comenci el primer concert de la gira La Cerimònia de la Llum, una sèrie d'espectacles que portarà a grans monestirs i esglésies com Poblet o Santa Maria del Mar.

La cantant ha tingut una primera experiència traumàtica amb la religió. El catolicisme que ha conegut només li ha provocat sentiment de culpa. Un intent de controlar i reprimir la seva manera d'estimar. La seva llibertat.

Arriba un cotxe. La conductora és una monja. Es diu Teresa Forcades i intenta aparcar just davant de l'artista. Aquesta fa marxa enrere per deixar-li espai.

—Amb mi has fet un gest de pericòresi.

És la primera frase que li dedica Forcades. La seva primera trobada. Davant la cara de sorpresa de Pujol, la religiosa li explica que la pericòresi és un concepte teològic que significa el "ser en" de les persones entre si. Estimar, afirma, és fer lloc a l'altre perquè sigui qui realment és. La pericòresi és, doncs, el perímetre que oferim a través d'una mena de coreografia, una dansa que aparta els obstacles.

—Religió és *relligar* —ens diu Pujol, ara asseguda a la terrassa d'una llibreria de Barcelona.

La transformació de Lídia Pujol és evident. Ha comprès que el miracle de la reciprocitat existeix. Defensa que ser monja —tots ho podem ser a la nostra manera— significa "ser d'una peça". Que el sentiment, el pensament i l'acció responguin a una mateixa coherència. Aquest és el compromís.

Complicitat

La complicitat entre Lídia Pujol i Teresa Forcades creix. La cantant la convida, el 2012, a les seves *Converses singulars* que programa a la sala Muntaner. Hi passen Mayte Martín, Santiago Auserón, Itziar González o Albano Dante i Marta Sibina. Hi ha un missatge per difondre. Hi ha una recerca, ja incessant, de l'autèntic.

—El que passa entre dues persones, que és una tercera cosa, assoleix un estat de santedat —comenta, enèrgica i somrient, la cantant.

El llenguatge universal pel qual arriba a la comunió és la música. Però la seva formació espiritual continua. Acudeix amb regularitat

als cursos que imparteix Forcades a Sant Benet de Montserrat. Allà analitzen la noció de persona a partir del feminisme o la teologia *queer*, estudien l'obra de Simone Weil i Hannah Arendt, o el missatge de Maria Magdalena.

El que fins aquell moment havia estat una intuïció, durant tota la seva trajectòria, es converteix en una presa de consciència. Lídia Pujol vol posar la seva veu al servei d'una revolució social que impedeixi que el poder cosifiqui l'ésser

humà. Així neix, el febrer del 2014, el projecte *Iter Luminis* (Camí d'identitat), un recorregut per monestirs catalans que vol actualitzar la tradició, l'experiència del ritual, i construir així una fe que no atengui escalafons. En el primer dels concerts, a l'ermita de Sant Salvador del Coll de l'Aguda, grava, sota la direcció musical de Dani Espasa, el disc *Mariam Matrem*.

L'àlbum apareix juntament amb el llibre *La qualitat humana*, de la

mística italiana Àngela Volpini, la qual assegura que, quan era petita, se li va aparèixer la Mare de Déu. La mariologia que s'hi proposa, com afirma Forcades en el pròleg que firma, res no té a veure amb el silenci, l'obediència, el sacrifici o la subordinació. Cel i terra es toquen en un acte d'autocreació, responsabilitat i "resistència".

—Maria representa dignitat —afegeix Lídia Pujol.

Per l'artista, la jerarquia ha segregat l'espiritualitat. Del que es

'Iter Luminis' vol actualitzar la tradició, l'experiència del ritual, i construir una fe sense escalafons

tracta, insisteix, és d'afirmar la possibilitat infinita que un és. Trencar la cadena causal i deixar d'afrontar la injustícia amb una simple reacció. Madures, afegeix, quan ets capaç de veure el teu pare com un germà. Amor i llibertat són paraules inseparables.

La conversió mística de Lídia Pujol és, més que una metamorfosi, un pelegrinatge. Ja en els seus primers treballs, Pujol investiga sobre com la tradició, tant oral com escrita, pot cridar-nos aquí i ara. Aviat s'interessa per la música tradicional jiddish o medieval. I ja té en aquell moment prou olfacte per indagar en la radicalitat de l'essència, en les veus oblidades, on es troba potencialment el seu discurs estètic.

Serà en la gira d'*Un pont de mar blava*, de Lluís Llach, exercint de telonera, quan coneix Silvia Comes. Les desavinences entre les dues creadores no els impedeixen de publicar dos discos juntes: *Silvia Comes & Lídia Pujol*, el 1998, i *Al entierro de una hoja van dos caracoles*, l'any 2000. També allà hi havia un horitzó comú, la música com a llenguatge universal, que era capaç de superar les seves diferències de criteri.

Rescatar el missatge original

Després vindrien els seus dos discos en solitari. A *Laie*, de l'any 2003, s'interessa per l'element popular, música Lorca i Prévert i interpreta *L'arbret*, cançó que marcaria part del que reconixerem després com el seu estil. En el segon disc, *Els amants de Lilith*, del 2007, la dona és la protagonista d'un treball de camp que es pregunta so-

Pròxims espectacles

Monestir de Sant Jaume de Frontanyà (Berguedà)

9 d'agost del 2014

Monestir de Sant Pere de Graudescales (Solsonès)

23 d'agost del 2014

Monestir de Santa Maria de Lluçà (Osona)

20 de setembre del 2014

Monestir de Sant Pau del Camp (Barcelona)

22 de setembre del 2014

Col·legiata de Sant Pere de Ponts (Noguera)

27 de setembre del 2014

Monestir de Sant Llorenç de Morunys (Solsonès)

1 de novembre del 2014

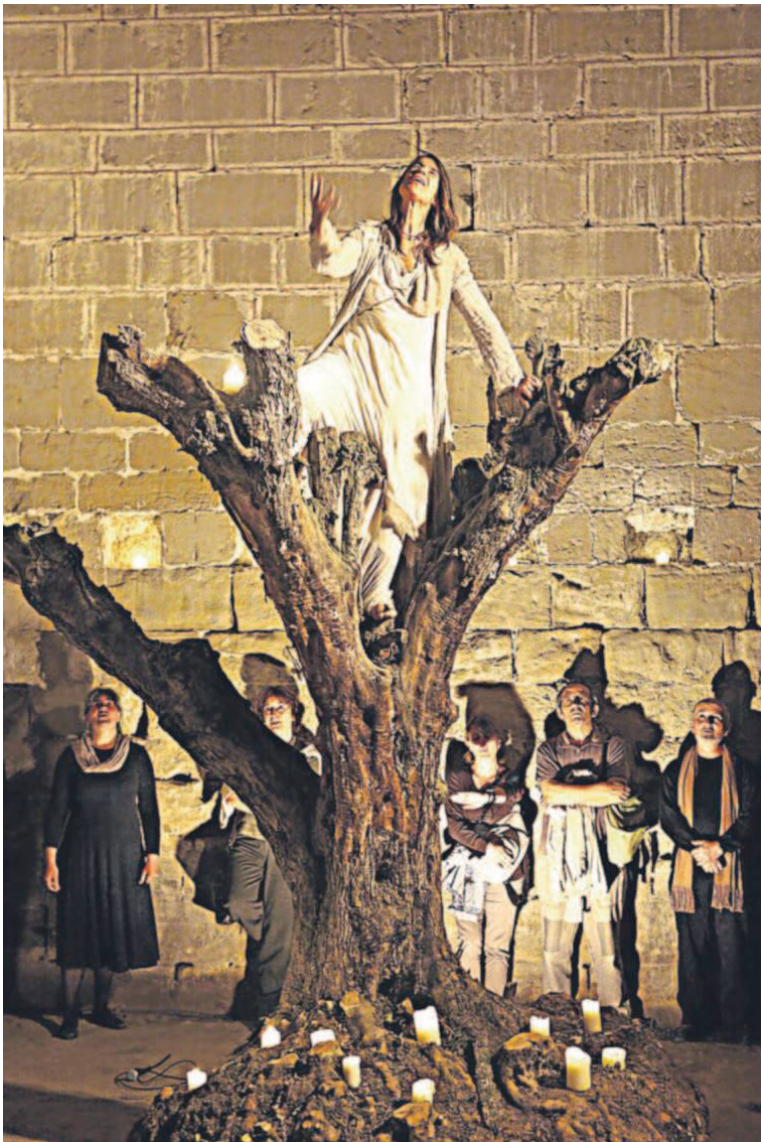
Torre de Vallferosa (Segarra)

1 d'agost de 2015

Més informació:

lacerimoniadelallum.com/iter

bre l'abús de poder. Un interrogant sobre la foscor que, després d'un camí no sempre fàcil, s'ha convertit en testimoni de llum.

—Cal rescatar el missatge original dels intermediaris —assevera, mentre somriu, a la mateixa terrassa.

Pujol sap que som éssers relacionals, i per això entén el camí d'identitat que ha començat aquest any com un perpetu moviment. Una reinvençió del temple i del claustre. La reivindicació del patrimoni i de la terra és, en realitat, un activisme històric que vol funcionar com a catapult. No com a ancoratge. En el seu discurs poden coincidir, sense estridències, Verdaguier i Raphael. “Poeta i fangador sóc”, declama, fent seves les paraules de Mossèn Cinto, alhora que recorda una entrevista al cantant en la qual assegurava que la clau era “contar bé per cantar bé”. Ella ho sap perquè sempre ha mantingut aquest doble rol de cantant i intèrpret, formant-se alhora al Taller de Músics i al

Àngela Volpini
La cualidad humana. El deseo, la posibilidad infinita: Un cristianismo para el futuro
Pròleg de Teresa Forcades. Inclou el CD de Lídia Pujol 'Mariam Matrem'

ED. PASO DE BARCA
94 PÀGINES
19 EUROS

En les fotografies, diversos moments de l'espectacle de Lídia Pujol 'Iter Luminis' en monestirs catalans

Col·legi del Teatre, portant a escena *El boulevard del crim* o col·laborant, entre d'altres obres, a *Llits* de Lluís Danés.

En el camí actual de Lídia Pujol és fonamental el *Llibre Vermell de Montserrat*, del segle XIV. El monjo Francesc Xavier Altés n'hi va regalar una còpia en edició facsímil, de la qual només n'hi ha cinc-cents exemplars, que de vegades mostra durant *Iter Luminis*. Els temes del nou disc *Mariam Matrem* o *Polorum Regina*, per exemple, formen part del volum, que representa al costat d'un poema de Teresa de Jesús (*Alma buscarte has en mi*) o un text musicat de Ramon Llull.

Fa una mica més d'una hora que estem parlant de compromís, heterodòxia i sensibilitat. Però Tomàs d'Aquino ja avisava que, per parlar d'amor, les paraules són sempre incompletes. Teresa Forcades, en una recent conferència, afegia que el nostre llenguatge sobre Déu és certament insuficient. Però mai no és indiferent. |

Desig, conversió, orientació

A.I.L.

A l'església de Santa Bàrbara de les Pruneres d'Oix s'hi arriba per una carretera sense asfaltar de sis quilòmetres. Aviat el visitant dubtarà si el camí (ergo, el pelegrinatge) és més apte per al senderisme que per a un automòbil de quatre rodes. Esquivem roques i vaques. Obrim una tanca. I el destí final ens dona la benvinguda amb una vista espectacular de la Garrotxa.

Santa Bàrbara és una petita església romànica de finals del segle XII. Amb una sola nau, amb absis semicircular, està protegida per un pòrtic de cinc arcs. S'hi va trobar una talla de la Mare de Déu, actualment conservada al Museu Nacional d'Art de Catalunya. I un antic retaule amb la vida de la santa, custodiat al museu parroquial d'Olot.

Lídia Pujol apareix entre el públic tota vestida de blanc, al costat del cor de Vallfèrros, entonant un cant gregorià del segle IX. La seguim. Entrem a l'esglé-

sia i ens asseiem a terra, en unes catifes que han col·locat per a l'ocasió. Tot està il·luminat per espelmes. Una dona de la zona ens explica que Santa Bàrbara és la patrona de la tempesta i dels trons, i que l'ermita ha estat reconstruïda diverses vegades. A cada monestir busquen algú del lloc per a una presentació històrica.

El concert estarà dividit en tres actes, en tres etapes simbòliques: el desig, la conversió i l'orientació. Lídia Pujol, acompanyada també per la guitarra de Pau Figueres i el contrabaix de Vic Moliner, obre amb *He mirat aquesta terra*, de Salvador Espriu. La cantant va mirant un a un els espectadors. I, si el sap, introdueix el seu nom enmig de la cançó. Apareixen les primeres llàgrimes.

Iter Luminis (Camí d'identitat), a més del *Llibre Vermell de Montserrat*, inclou tota mena de lletres que Lídia Pujol ha fet seves. Des del *Cant de la Sibilla* fins a una cançó de trobador, anònima, o un còdex del qual extreu *Flavit Auster*.

El treball d'investigació prèvia que s'ha fet és d'un rigor indiscutible. Però el que importa ara, aquí, és l'experiència tel·lúrica. El romànic, en ple any 2014, s'habita de nou. El trajecte es dirigeix cap a l'íntima fraternitat.